
4

СУДОВА ІНЖЕНЕРНО- ТЕХНІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2020.65.42>
УДК 343.98

Олександр Борисович Шмерего
завідувач відділу
досліджень з питань безпеки життєдіяльності пожежно-технічних та
електротехнічних досліджень

E-mail: o.shmereho@kndise.gov.ua

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПОЖЕЖНО- ТЕХНІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті викладений матеріал що стосується розширення галузі спеціальних знань експертів, які застосовуються при проведенні судових пожежно-технічних експертиз та експертних досліджень.

Ключові слова: *судові експертизи, експертні дослідження, спеціальні знання, пожежно-технічна експертиза.*

Здебільшого, при проведенні судових пожежно-технічних експертиз, замовників їх проведення цікавлять питання щодо місцезнаходження осередку пожежі та причини її виникнення, але останнім часом все частіше ставляться питання на вирішення згаданої експертизи щодо дотримання вимог пожежної безпеки, ефективності дій пожежних підрозділів під час гасіння пожеж при проведенні пожежно-рятувальних робіт тощо.

У зв'язку з цим співробітниками НДУІСЕ Міністерства юстиції проведена наукова робота за темою: «Розробка методики з теоретичних та практичних основ проведення судових пожежно-технічних експертиз».

Зазначена Методика має охоплювати більш широкий спектр вирішуваних питань.

Пожежно-технічна експертиза – це процес дослідження явищ, процесів та матеріальних об'єктів, пов'язаних з горінням, виниклими пожежами, застосуванням пожежно-рятувального обладнання, що використовується для їх гасіння, відповідності прийнятих рішень нормативним вимогам щодо дій пожежно-рятувальних підрозділів, елементів і систем протипожежної автоматики та виявлення обставин виникнення горіння, динаміки пожеж, розвитку і їх поширення, відповідності досліджуваних об'єктів вимогам будівельних та пожежних норм, технологічних регламентів виробничих процесів, на предмет відповідності прийнятих конструктивних рішень щодо застосованої протипожежної автоматики у цих процесах, виробленої продукції на предмет її стійкості до виникнення і поширення пожеж, у тому числі із застосуванням стандартизованих методів випробування на вогнестійкість та поширення полум'я.

Ці дослідження проводяться фахівцями (експертами), які володіють спеціальними знаннями у галузі дослідження обставин виникнення і поширення пожеж та дотримання вимог пожежної безпеки з метою встановлення фактичних даних, які цікавлять замовника проведення експертизи (експертного дослідження) із використанням експертних атестованих методик та зареєстрованих в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, літератури рекомендованої для використання при проведенні судових експертиз, інших інформаційних джерел, необхідних для вирішення поставлених питань.

Завдання пожежно-технічної експертизи

Основними завданнями пожежно-технічної експертизи є встановлення із застосуванням спеціальних знань механізму виникнення пожежі (горіння), процесу її розвитку і способів, що використовувались при гасінні, визначення явищ, процесів, умов виникнення пожежі, визначення обставин, які передували виникненню пожежі та сприяли її розповсюдженню, встановлення відповідності до нормативних вимог оперативного тактичних дій щодо гасіння пожежі, у тому числі із застосуванням сил і засобів пожежно-рятувальних підрозділів, встановлення відповідності протипожежного стану об'єкта, технологічного процесу, виробленої продукції тощо вимогам протипожежних норм і правил, а також встановлення причинного зв'язку між недотриманням вимог пожежної безпеки з виниклою пожежею та невідповідністю дій пожежно-рятувальних підрозділів вимогам нормативних документів, що призвело до поширення виниклої пожежі, з встановленням причинного зв'язку між не вжитими відповідними заходами органів, що здійснюють наглядово-контрольні функції щодо дотримання вимог пожежної безпеки на об'єктах, які ними перевірялись, у тому числі коли на такому об'єкті сталася пожежа.

Предмет пожежно-технічної експертизи

Пожежно-технічна експертиза є самостійною галуззю судової експертизи, яка відноситься до інженерно-технічного виду експертиз і

відрізняється від інших її видів предметом дослідження. Під предметом дослідження пожежно-технічної експертизи розуміються фактичні дані про явища, умови, обставини, причинно-наслідкові зв'язки, що зумовили виникнення пожежі, її розвиток, процес гасіння та наслідки, відомості про невідповідність об'єкта вимогам нормативних технічних документів (правил) і їх причинно-наслідкового зв'язку з наслідками пожежі. Також, до предмета дослідження пожежно-технічної експертизи віднесено оцінку відповідності нормативним вимогам застосованого пожежно-рятувального обладнання та вогнегасних речовин, що використовується для гасіння пожеж, відповідності прийнятих рішень нормативним вимогам щодо дій пожежно-рятувальних підрозділів, визначення технічного стану та відповідності вимогам нормативних документів елементів і систем протипожежної автоматики та виявлення обставин виникнення, динаміки пожеж, розвитку і їх поширення, відповідності досліджуваних об'єктів вимогам будівельних та пожежних норм щодо пожежної безпеки, технологічних регламентів виробничих процесів, на предмет відповідності прийнятих конструктивних рішень та їх реалізації щодо застосованої протипожежної автоматики у цих процесах, виробленої продукції на предмет її стійкості до виникнення і поширення пожеж, у тому числі із застосуванням стандартизованих методів випробування на вогнестійкість та поширення полум'я.

Предмет пожежно-технічної експертизи визначається колом питань, які зводяться до наступного:

– де знаходилось місце виникнення початкового горіння (осередок пожежі)?

– якими шляхами відбувалося поширення вогню і продуктів горіння?

– яка причина пожежі?

– внаслідок дії якого джерела запалення виникла пожежа?

– чи здатні були речовини і матеріали, які були наявними в осередку пожежі зайнятість:

• внаслідок дії джерела запалення у вигляді відкритого полум'я?

• внаслідок дії джерела запалення у вигляді іскри електричного походження, виниклої в електричних комунікаціях?

• внаслідок дії джерела запалення у вигляді іскри електричного походження при розряді статичної електрики?

• внаслідок дії джерела запалення у вигляді іскри механічного походження?

– чи виникла пожежа внаслідок самозагорання при взаємодії речовин, матеріалів поміж собою або з киснем повітря?

– чи виникла пожежа внаслідок самозаймання при впливі теплової радіації або іншого випромінювання у місцезнаходження осередку пожежі на наявний там горючий матеріал?

– коли за часом розпочалось початкове горіння в осередку пожежі, наслідком якого стала пожежа?

– який проміжок часу від прибуття пожежно-рятувальних підрозділів до місця пожежі до її ліквідації?

– чи відповідно до чинних нормативних вимог були реалізовані протипожежні заходи на об'єкті, де виникла пожежа та чи вплинули наявні технічні рішення щодо обмеження розвитку пожежі та надало можливості здійснити її ліквідацію у початковій стадії розвитку?

– чи мають речовини і матеріали, що були (що використовувалися) на об'єкті, де сталася пожежа пожежонебезпечні властивостями і які їх параметри?

– чи пов'язаний технічний стан опалювальних, нагрівальних приладів, електрообладнання, механізмів, які перебували в зоні горіння, з виникненням пожежі?

– чи є на елементах електрообладнання та електроустаткування наявні сліди аварійних режимів роботи, які створювали джерела запалювання, наслідком чого є виникла пожежа?

– чи відповідають (в частині, що стосується умов виникнення і розвитку пожежі, а також її наслідків) проектна документація на будівництво (монтаж) і експлуатацію об'єкта вимогам нормативних документів (з пожежної безпеки, будівельних, технологічних, електротехнічних і ін.)?

– які обставини передували виникненню і сприяли розвитку пожежі?

– які причини неспрацьовування (в тому числі неефективної роботи) установок пожежної автоматики?

– чи відповідають нормативним вимогам протипожежні відстані між об'єктами?

– чи відповідають нормативним протипожежним вимогам прийняті проектні рішення щодо об'єкта проектною документацією?

– чи перебувають у працездатному стані установки протипожежної автоматики на об'єкті?

– чи належним чином, відповідно до нормативних документів організована робота пожежно-рятувальних підрозділів?

– чи перебуває пожежна техніка та протипожежне обладнання у пожежно-рятувальному підрозділі у відповідному до нормативних вимог технічному стані?

– чи перебуває пожежна техніка та протипожежне обладнання на об'єкті у відповідному до нормативних вимог технічному стані?

– чи теплогенеруюче обладнання використовувалося відповідно до вимог заводу виробника?

Залежно від конкретних обставин виникнення і розвитку пожежі, а також у разі оцінки відповідності об'єкта дослідження нормативним вимогам щодо пожежної безпеки, інших подій, пов'язаних з горінням, на вирішення пожежно-технічної експертизи можуть бути поставлені й інші питання, які потребують використання спеціальних знань експертів, що мають експертну спеціальність «Дослідження обставин виникнення і поширення пожеж та дотримання вимог пожежної безпеки».

Зокрема, при проведеному пожежно-технічної експертизи можуть вирішуватись питання, пов'язані з правильністю дій по гасінню пожежі, тактичних дій пожежних аварійно-рятувальних підрозділів, технічного стану технологічного обладнання, устаткування щодо пожежної безпеки, протипожежної техніки, протипожежного водопостачання,

блискавкозахисту, виробленої продукції, зокрема теплогенеруючого обладнання тощо.

А також, при проведенні пожежно-технічної експертизи мають вирішуватись й інші питання щодо обставин, пов'язаних із виникненням пожежі та щодо заходів пожежно-рятувального призначення (як оперативного-тактичних дій з гасіння пожеж, так і профілактики виникнення та поширення пожеж).

Об'єкт пожежно-технічної експертизи

Об'єктом пожежно-технічної експертизи є будь-які об'єкти, де мало місце, як контрольоване, так і неконтрольоване горіння, а також об'єкти, на яких могла виникнути пожежа або набути на них, або поширення від них.

Крім того, об'єктами пожежно-технічної експертизи є обставини щодо профілактики пожеж, розвитку пожеж, гасіння пожеж, використання пожежної техніки, протипожежного та пожежно-рятувального обладнання, як при практичному застосуванні за призначенням, так і щодо перебування їх у стані можливому до застосування за призначенням.

Більш конкретно, об'єктами дослідження є:

- місце пожежі;
- обгорілі і обвуглені конструктивні елементи і частини будівель (деформовані і зруйновані будівельні конструкції, виконані з металів, каменю, залізобетону, деревини, пластмас тощо), обгорілі предмети інтер'єру;
- пошкоджені транспортні засоби та інші великогабаритні предмети (в тому числі громіздке технологічне та інше обладнання, наявне там, вилучене з місця події та вилучення якого не представляється можливим);
- механізми та обладнання або їх вузли і деталі;
- пошкоджені і непошкоджені впливом факторів пожежі предмети і їх залишки (включаючи передбачувані технічні засоби підпалу або предмети зі слідами горючих рідин та матеріалів);
- предмети з локалізованими слідами теплового впливу (проплавами, прогарами та ін.);
- пожежний сміття (зола, попіл, шлак, вугілля, частини обгорілих предметів, речовин і матеріалів), сліди кіптяви і прогарів на об'єктах, проби матеріалу з ділянок під прогарами;
- пристрої для запалювання речовин та матеріалів;
- пристрої пожежної сигналізації, засоби пожежогасіння;
- електронагрівальні прилади разом зі шнурами;
- залишки пошкоджених електроламп і світильників з ознаками аварійних режимів;
- фрагменти електричних проводів і кабелів зі слідами оплавлень (при прокладці в трубах і металевих рукавах разом з трубами і металорукавами);
- прилади електрозахисту (плавкі запобіжники, автоматичні вимикачі та ін.), електрокомтаційні прилади з ознаками аварійних режимів та без них;
- теплогенеруюче обладнання.

Об'єктами дослідження можуть бути й інші матеріальні об'єкти, на яких міститься інформація, яка є предметом дослідження пожежно-технічної експертизи.

Рекомендований перелік питань, які можуть вирішуватись при проведенні пожежно-технічної експертизи

- Де був осередок пожежі (місце виникнення початкового горіння)?
- Якими шляхами поширювався вогонь від осередку пожежі?
- Яка причина виникнення пожежі?
- Чи відповідав стан об'єкта нормативним вимогам пожежної безпеки?
- Де розміщувались зони розвитку горіння, теплового впливу та задимлення з урахуванням наданих фактичних даних про місце пожежі?
- Який механізм виникнення пожежі?
- Дія якого джерела запалювання привела займання наявного горючого середовища (матеріалу, речовини тощо) у місці початкового горіння (осередку пожежі)?
- Чи пов'язане виникнення пожежі з аварійним процесом у роботі електрообладнання або електроустаткування?
- Чи виникла пожежа внаслідок процесу самозагоряння?
- Чи виникла пожежа внаслідок самозаймання при впливі теплового або іншого випромінювання?
- Чи виникла пожежа в результаті об'ємного вибуху (термобаричного процесу протікання окислювально-відновлюваної реакції)?
- Чи виникла пожежа в результаті фізичного вибуху (посудини що перебувала під тиском)?
- Чи виникла пожежа внаслідок вибуху (горіння) вибухових речовин (промислових, військового призначення)?
- Яка температура самозаймання речовини (матеріалу), що знаходилась у встановленому осередку пожежі?
- Яка температура самозаймання речовини (матеріалу) наданої на дослідження?
- Яка максимальна температура горіння речовини при взаємодії з киснем повітря, яка знаходилась в осередку пожежі?
- Яка максимальна температура горіння речовини, наданої на дослідження при взаємодії з киснем повітря?
- Чи пов'язане виникнення пожежі з використанням теплогенеруючого обладнання? В чому це полягало?
- Чи відповідно до нормативних вимог працювали установки протипожежної автоматики під час виникнення пожежі?
- Чи відповідно до нормативних вимог використовується протипожежна автоматика на об'єкті, де вона встановлена?
- чи здатні були речовини і матеріали, які були наявними в осередку пожежі зайнятися:
 - внаслідок дії джерела запалення у вигляді відкритого полум'я?
 - внаслідок дії джерела запалення у вигляді іскри електричного походження, виниклої в електричних комунікаціях?
 - внаслідок дії джерела запалення у вигляді іскри електричного походження при розряді статичної електрики?
 - внаслідок дії джерела запалення у вигляді іскри механічного походження?
- чи виникла пожежа внаслідок самозагоряння при взаємодії речовин, матеріалів поміж собою або з киснем повітря?

– чи виникла пожежа внаслідок самозаймання при впливі теплової радіації або іншого випромінювання у місцезнаходження осередку пожежі на наявний там горючий матеріал?

– коли за часом розпочалось початкове горіння в осередку пожежі, наслідком якого стала пожежа?

– який проміжок часу від прибуття пожежно-рятувальних підрозділів до місця пожежі до її ліквідації?

– чи відповідно до чинних нормативних вимог були реалізовані протипожежні заходи на об'єкті, де виникла пожежа та чи вплинули наявні технічні рішення щодо обмеження розвитку пожежі та надало можливості здійснити її ліквідацію у початковій стадії розвитку?

– чи мають речовини і матеріали, що були (що використовувалися) на об'єкті, де сталася пожежа, пожежонебезпечні властивості та які їх параметри?

– чи пов'язаний технічний стан опалювальних, нагрівальних приладів, електрообладнання, механізмів, які перебували в зоні горіння, з виникненням пожежі?

– чи є на елементах електрообладнання та електроустаткування наявні сліди аварійних режимів роботи, які створювали джерела запалювання, наслідком чого є виникла пожежа?

– чи відповідають (в частині, що стосується умов виникнення і розвитку пожежі, а також її наслідків) проектна документація на будівництво (монтаж) і експлуатацію об'єкта вимогам нормативних документів (з пожежної безпеки, будівельних, технологічних, електротехнічних і ін.)?

– які обставини передували виникненню і сприяли розвитку пожежі?

– які причини неспрацьовування (в тому числі неефективної роботи) установок пожежної автоматики?

– чи відповідають нормативним вимогам протипожежні відстані між об'єктами?

– чи відповідають нормативним протипожежним вимогам прийняті проєктні рішення щодо об'єкта проєктної документації?

– чи перебувають у працездатному стані установки протипожежної автоматики на об'єкті?

– чи належним чином, відповідно до нормативних документів організована робота пожежно-рятувальних підрозділів?

– чи перебуває пожежна техніка та протипожежне обладнання у пожежно-рятувальному підрозділі у відповідному до нормативних вимог технічному стані?

– чи перебуває пожежна техніка та протипожежне обладнання на об'єкті у відповідному до нормативних вимог технічному стані?

Постановка питань, пропонованих пожежно-технічному експерту

При призначенні пожежно-технічної експертизи особа, що її призначає, має правильно сформулювати питання, які потребують вирішення. Поставлені на вирішення питання повинні бути конкретними і безпосередньо пов'язаними з подіями, стосовно якої проводиться досудове розслідування або з'ясування її обставин, зокрема у тих випадках, коли проводяться експертні дослідження. Нерідко, коли з місця пожежі практично не вилучені ніякі матеріальні об'єкти,

експерту надаються матеріали справи, і ставиться тільки одне питання: «Яка причина пожежі?». Це значно ускладнює роботу експерта тому, що він, у такому випадку мусить займатися аналізом слідчих версій і показань свідків, що перебуває на межі використання спеціальних знань і оцінки ситуації в галузі знань юриспруденції – що експерту робити заборонено. Експертні висновки в подібних випадках можуть не мати достатнього доказового значення. До призначення пожежно-технічної експертизи доцільно заздалегідь проконсультуватися з фахівцем, щодо вибору та редакції питань, що виносяться на вирішення пожежно-технічної експертизи. Необхідно при цьому враховувати, що постановка правових питань, які виходять за межі компетенції експерта, не допускається. Такими питаннями є питання про наявність чи відсутність в діянні конкретної особи (осіб) складу злочину або вини конкретної особи (осіб). Наприклад: хто є винуватцем пожежі? Чи мало право така-то особа вчиняти такі-то дії? Чи є вина такої-то особи у виникненні пожежі? Чи є причиною пожежі підпал? і т. д. Правова оцінка фактичних даних справи (з урахуванням об'єктивної сторони діяння) проводиться тільки органами розслідування і судом. Якщо особи, що призначила експертизу, необхідні дані для оцінки дій (бездіяльності) певних громадян (посадових осіб), то повинні ставитися питання такого змісту: на кого покладається відповідальність за безпечне виконання таких-то робіт, і якими документами вона передбачена? Чи були допущені недотримання правил пожежної безпеки при проведенні (виконанні) того-то? Чи мало місце недотримання правил пожежної безпеки (норм, стандартів і т.п.), і якщо мало, то ким, і в чому воно полягало?

Отже, узагальнюючи викладене та спираючись на роботи Н. І. Клименко [16, с.108], важливо зазначити, що кожний вид судової експертизи має закономірні зв'язки зі своєю предметною судовою науковою, через неї або безпосередньо – з її материнською (базовою) наукою. Для пожежно-технічних експертиз предметними науками є інженерно-технічні, електро-технічні, фізичні, хімічні та деякі інші науки.

Перелік посилань

References

1. *Пракшин Ю. К., Зернов С. И.* Методика осмотра места пожара. Киев, 1988 (р/код у реєстрі методик судових експертиз 10.8.14).

2. *Федотов А. И.* и др. Пожарно-техническая экспертиза. Москва, 1986. 271 с.: ил.

3. *Исхаков Х. И.* и др. Пожарная безопасность автомобиля. Москва, 1987. 87 с.

4. *Булочников Н. М., Становенко А. А., Черничук Ю. П.* Рекомендации по исследованию пожаров на автотранспорте. Москва, 1999.

1. *Prakshin, Yu. K., Zernov, S. I.* (1988). Methodology for inspecting the fire. Kiev. (Registration code in the register of forensic examination methodologies 10.8.14). (In Russian).

2. *Fedotov, A. I.* et al. (1986). Fire-technical examination. Moscow. 271 p. (In Russian).

3. *Iskhakov, Kh. I.* et al. (1987). Fire safety of a car. Moscow. 87 p. (In Russian).

4. *Bulochnikov, N. M., Stanovenko, A. A., Chernichuk, Yu. P.* (1999). Recommendations for the study of fires in motor vehicles. Moscow. (In Russian).

5. Анисимов А. С. Рекомендации по выявлению причин пожаров. Киев, 1979. 104 с.
5. Anisimov, A. S. (1979). Recommendations for identifying the causes of fires. Kiev. 104 p. (In Russian).
6. Богатищев А. И. и др. Исследование причин возгорания автотранспортных средств: учеб. пособ. Москва, 2003. 82 с.
6. Bogatishchev, A. I. et al. (2003). Investigation of the causes of ignition of vehicles: textbook. Moscow. 82 p. (In Russian).
7. Рожков А. П. Пожарная безопасность: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений Украины. Киев, 1999. 256 с.
7. Rozhkov, A. P. (1999). Fire safety: A manual for students of higher educational institutions of Ukraine. Kiev. 256 p. (In Russian).
8. Баратов А. Н., Корольченко А. Я. Пожаро-взрывоопасность веществ и материалов и средства их тушения: справочник. Москва, 1990. 496 с.
8. Baratov, A. N., Korolchenko, A. Ya. (1990). Fire and explosion hazard of substances and materials and means for extinguishing them: a reference book. Moscow. 496 p. (In Russian).
9. Степаненко С. Г. Методики дослідження пожеж із застосуванням магнітного методу. Київ, 2005. 48 с.
9. Stepanenko, S. H. (2005). Methodologies for achieving the result of the magnetic method. Kyiv. 48 p. (In Ukrainian).
10. Чешко И. Д., Юн Н. В., Плотников В. Г. и др. Осмотр места пожара: метод. пособие. Москва, 2004. 503 с.
10. Cheshko, I. D., Yun, N. V., Plotnikov, V. G. et al. (2004). Inspection of a fireplace: manual. Moscow. 503 p. (In Russian).
11. Чешко И. Д. Технические основы расследования пожаров: метод. пособ. Москва, 2002. 300 с.
11. Cheshko, I. D. (2002). Technical basis of fire investigation: manual. Moscow. 300 p. (In Russian).
12. Черкасов В. Н., Костарев Н. П. Пожарная безопасность электроустановок: учебник. Москва, 2002. 377 с.
12. Cherkasov, V. N., Kostarev, N. P. (2002). Fire safety of electrical installations: a textbook. Moscow. 337 p. (In Russian).
13. Демидов П. Г., Шандыба В. А., Щеглов П. П. Горение и свойства горючих веществ. 2-е изд., перераб. Москва, 1981. 272 с.
13. Demidov, P. G., Shandyba, V. A., Shcheglov, P. P. (1981). Combustion and properties of combustible substances. Moscow. 272 p. (In Russian).
14. Степаненко С., Билкун Д., Яник Я., Тимошук Ю. Дослідження пожеж: довід. - метод. посіб. Київ, 1999. 224 с.
14. Stepanenko, S., Bilkun, D., Yanyk, Ya, Tymoshchuk, Ya. (1999). Research of fires: manual. Kyiv. 224 p. (In Ukrainian).
15. Шналь Т. Вогнестійкість та вогнезахист дерев'яних конструкцій: навч. посіб. Львів, 2006. 220 с.
15. Schnal, T. (2006). Fire resistance and fire protection of wooden structures: a textbook. Lviv. 220 p. (In Ukrainian).
16. Клименко Н. И. Судова експертологія. Київ, 2007. С. 108.
16. Klymenko, N. I. (2007). Forensic expertology. Kyiv. P. 108. (In Ukrainian).

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СПЕЦИАЛЬНЫХ ЗНАНИЙ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ
ПОЖАРНО-ТЕХНИЧЕСКИХ ЭКСПЕРТИЗ И ЭКСПЕРТНЫХ
ИССЛЕДОВАНИЙ**

А. Б. Шмерего

В статье изложена информация, относящаяся к расширению области специальных знаний экспертов, которые применяются при проведении судебных пожарно-технических экспертиз и экспертных исследований.

В связи с этим сотрудниками НИИСЭ Министерства юстиции Украины проведена научная работа на тему: «Разработка методики по теоретическим и практическим основам проведения судебных пожарно-технических экспертиз».

Указанная Методика должна охватывать более широкий спектр решаемых вопросов.

Ключевые слова: судебные экспертизы, экспертные исследования, специальные знания, пожарно-техническая экспертиза.

**THE USE OF SPECIAL KNOWLEDGE IN CONDUCTING FIRE-TECHNICAL
EXAMINATIONS AND EXPERT RESEARCH**

O. Shmereho

The article provides information related to expanding the field of experts' knowledge who are used in conducting forensic fire-technical examinations and expert research.

In this regard, the staff of the Kyiv Scientific Research Institute of Forensic Expertise of the Ministry of Justice of Ukraine carried out scientific work on the topic: "Development of a methodology for the theoretical and practical foundations of forensic fire-technical examinations".

The specified Methodology should cover a wider range of issues.

Key words: forensic examinations, expert research, special knowledge, fire-technical examination.